

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HỒ THỊ MINH

**DẠY HỌC LỊCH SỬ ĐỊA PHƯƠNG
THEO HƯỚNG TIẾP CẬN NĂNG LỰC Ở TRƯỜNG
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

THÁI NGUYÊN - 2020

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HỒ THỊ MINH

**DẠY HỌC LỊCH SỬ ĐỊA PHƯƠNG
THEO HƯỚNG TIẾP CẬN NĂNG LỰC Ở TRƯỜNG
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG**

Ngành: LỊCH SỬ VIỆT NAM

Mã số: 8229013

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. ĐỖ HỒNG THÁI

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nêu trong luận văn là hoàn toàn trung thực, khách quan và chưa được sử dụng trong công trình nghiên cứu nào.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2020

Tác giả

Hồ Thị Minh

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS Đỗ Hồng Thái đã tận tình hướng dẫn và giúp đỡ Tôi thực hiện thành công đề tài luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn các Thầy, Cô trong Khoa Lịch sử, Phòng sau đại học - Trường Đại học sư phạm Thái Nguyên đã chỉ bảo tận tình, giúp đỡ Tôi trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Tôi xin gửi lời cảm ơn tới Ban quản lý di tích lịch sử Bạch Đằng giang, Ban quản lý di tích lịch sử Bến Nghênh K15, trường THPT Mạc Đĩnh Chi, trường THPT Lê Chân...đã nhiệt tình giúp đỡ Tôi trong quá trình khảo sát thực trạng và thực nghiệm luận văn.

Tôi xin gửi lời cảm ơn tới Ban Giám hiệu, Tổ Chuyên môn, các Thầy Cô và đồng nghiệp trường THPT đã giúp đỡ, động viên Tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu luận văn.

Cuối cùng Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới gia đình, người thân và bạn bè đã giúp đỡ, động viên Tôi trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn .

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2020

Tác giả

Hồ Thị Minh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT DÙNG TRONG LUẬN VĂN.....	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu.....	4
4. Cơ sở phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu	4
5. Giả thuyết khoa học.	5
6. Đóng góp mới của đề tài	5
7. Cấu trúc đề tài	6
Chương 1: TỔNG QUAN CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI.....	7
1.1. Các công trình nghiên cứu ở nước ngoài	7
1.2. Các công trình nghiên cứu ở trong nước	12
1.3. Những vấn đề luận văn được kế thừa và cần tiếp tục giải quyết	23
Chương 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN DẠY HỌC LỊCH SỬ ĐỊA PHƯƠNG THEO HƯỚNG TIẾP CẬN NĂNG LỰC Ở TRƯỜNG THPT THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG.....	26
2.1. Cơ sở lý luận của việc dạy học lịch sử địa phương ở trường phổ thông trung học theo hướng tiếp cận năng lực.....	26
2.1.1. Một số khái niệm cơ bản liên quan đến đề tài.	26
2.1.2. Đặc điểm tâm lí, nhận thức của học sinh các trường THPT thành phố Hải Phòng khi học tập lịch sử địa phương	33
2.1.3. Vai trò, ý nghĩa của việc dạy học Lịch sử địa phương theo hướng tiếp cận năng lực ở trường phổ thông.....	34

2.2. Cơ sở thực tiễn của dạy học Lịch sử địa phương theo hướng tiếp cận năng lực ở trường THPT thành phố Hải Phòng.....	38
2.2.1. Thực trạng dạy học LSDP theo hướng tiếp cận năng lực ở trường THPT thành phố Hải Phòng.....	38
2.2.2. Khai thác tài liệu Lịch sử địa phương Hải Phòng trong dạy học lịch sử theo định hướng tiếp cận năng lực.....	59
Chương 3: HÌNH THỨC VÀ BIỆN PHÁP DẠY HỌC LỊCH SỬ ĐỊA PHƯƠNG THEO HƯỚNG TIẾP CẬN NĂNG LỰC Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG - THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	66
3.1. Những nguyên tắc sư phạm khi xác định các hình thức và biện pháp dạy học LSDP theo hướng tiếp cận năng lực.	66
3.1.1. Lựa chọn biện pháp phải đáp ứng mục tiêu giáo dục bộ môn về giáo dỡng, giáo dục và phát triển	66
3.1.2. Lựa chọn biện pháp phải đảm bảo yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo, phát triển tư duy nhận thức của học sinh	67
3.1.3. Sử dụng tài liệu lịch sử địa phương phù hợp với thực tiễn.....	67
3.1.4. Lựa chọn biện pháp phải thể hiện nguyên tắc liên môn.	69
3.2. Lựa chọn hình thức tổ chức dạy học lịch sử địa phương ở trường THPT thành phố Hải Phòng.....	71
3.2.1. Lựa chọn hình thức tổ chức dạy học bài lịch sử địa phương ở trên lớp	71
3.2.2. Tổ chức dạy học lịch sử địa phương ngoài lớp học.....	72
3.2.3. Tổ chức hoạt động ngoại khóa lịch sử địa phương.....	75
3.3. Biện pháp dạy học lịch sử địa phương theo hướng tiếp cận năng lực ở trường THPT thành phố Hải Phòng.....	78
3.3.1. Khai thác tối ưu những lợi thế của phương pháp dạy học truyền thống.	78
3.3.2. Kết hợp đa dạng các phương pháp dạy học hiện đại.	80
3.3.3. Sử dụng đa phương tiện trong dạy học lịch sử địa phương.....	84

3.3.4. Sử dụng di sản văn hóa trong dạy học lịch sử địa phương	86
3.3.5. Tích hợp liên môn theo định hướng giáo dục STEAM.	89
3.4. Thực nghiệm sư phạm	92
3.4.1. Mục đích tiến hành TNSP.....	92
3.4.2. Đối tượng và địa bàn tiến hành TNSP	93
3.4.3. Nội dung và phương pháp tiến hành TNSP	93
KẾT LUẬN.....	101
TÀI LIỆU THAM KHẢO	105
PHẦN PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT DÙNG TRONG LUẬN VĂN

STT	Chữ viết tắt	Viết đầy đủ
01	DHDA	Dạy học dự án
02	ĐC	Đối chứng
03	GV	Giáo viên
04	HS	Học sinh
05	HĐTN	Hoạt động trải nghiệm
06	LSDT	Lịch sử dân tộc
07	LSVN	Lịch sử Việt Nam
08	LSĐP	Lịch sử địa phương
09	NXB	Nhà xuất bản
10	SGK	Sách giáo khoa
11	THCS	Trung học cơ sở
12	THPT	Trung học phổ thông
13	TN	Thực nghiệm
14	TNSP	Thực nghiệm sư phạm

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1: Bảng so sánh giữa phương pháp dạy học theo hướng tiếp cận năng lực người học và phương pháp dạy học truyền thống.....	31
Bảng 2.2. Số lượng đơn vị và giáo viên tham gia khảo sát	42
Bảng 2.3. Kết quả khảo sát nhận thức của GV về mức độ cần thiết của dạy học LSDP	43
Bảng 2.4. Kết quả khảo sát nhận thức của GV về mục đích của giáo viên khi tiến hành dạy học LSDP	43
Bảng 2.5. Kết quả khảo sát những khó khăn của giáo viên trong quá trình dạy học LSDP ở trường THPT hiện nay.....	44
Bảng 2.6. Thống kê nguồn tài liệu GV sử dụng để dạy học LSDP thành phố Hải Phòng.....	45
Bảng 2.7. Kết quả khảo sát hiểu biết của giáo viên về dạy học tiếp cận năng lực ở trường THPT	45
Bảng 2.8. Kết quả khảo sát mức độ sử dụng các hình thức dạy học LSDP của giáo viên ở trường THPT	46
Bảng 2.9. Kết quả khảo sát các phương pháp dạy học LSDP của giáo viên ở trường THPT	47
Bảng 2.10. Kết quả khảo sát tầm quan trọng của dạy học LSDP thành phố Hải Phòng theo hướng phát triển năng lực	48
Bảng 2.11. Kết quả khảo sát ý kiến giáo viên có cần đưa kiến thức lịch sử địa phương vào nội dung kiểm tra, đánh giá.....	49
Bảng 2.12. Kết quả khảo sát ý kiến giáo viên về việc tìm hiểu hoặc đã áp dụng dạy học STEAM vào dạy học LSDP.....	50
Bảng 2.13: Kết quả khảo sát nhận thức của HS về tầm quan trọng của việc học LSDP	51
Bảng 2.14: Kết quả khảo sát ý kiến của HS về mức độ yêu thích học LSDP	52
Bảng 2.15: Kết quả khảo sát ý kiến của HS về nội dung được học trong giờ LSDP	52
Bảng 2.16: Kết quả khảo sát ý kiến của HS về đơn vị kiến thức được học trong giờ LSDP	53

Bảng 2.17: Kết quả khảo sát ý kiến của HS về địa điểm được học LSĐP	53
Bảng 2.18: Kết quả khảo sát cảm nhận của HS trong giờ học LSĐP.....	54
Bảng 2.19: Kết quả khảo sát những phương pháp học tập của HS trong giờ học LSĐP	54
Bảng 2.20: Kết quả khảo sát hình thức học tập của HS trong giờ học LSĐP	55
Bảng 2.21: Kết quả khảo sát hình thức học tập của HS trong giờ học LSĐP	56
Bảng 2.22. Hệ thống nội dung LSĐP thành phố Hải Phòng tương ứng với LSĐT	60
Bảng 2.23. Hệ thống nội dung LSĐP thành phố Hải Phòng ở cấp THCS và THPT	62
Bảng 2.24: Những di tích lịch sử - văn hóa tiêu biểu ở thành phố Hải Phòng trong dạy học Lịch sử địa phương	63
Bảng 3.1: Bảng kế hoạch và phân công nhiệm vụ công việc cho các thành viên của nhóm“Tìm hiểu hát Đúm ở xã Lập Lễ”	83
Bảng 3.2: Kết quả chấm bài kiểm tra	95
Bảng 3.3: Kết quả thực nghiệm lớp thực nghiệm và đối chứng (lớp 12)	95
Bảng 3.4: Kết quả chấm bài kiểm tra lớp thực nghiệm và đối chứng	98
Bảng 3.5: Kết quả thực nghiệm lớp thực nghiệm và đối chứng (lớp 10)	99